



datum 25-03-2010

volgnr. 2009-2010/2

## Advies

### **Geen uitsluiting voetbalcompetitie**

Advies over de FIFA-reglementering rond de aansluitingsregels voor jongeren zonder Belgische nationaliteit op vraag van Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Kinderrechtencommissariaat

Leuvenseweg 86

1000 Brussel

tel.: 02-552 98 00

fax: 02-552 98 01

[kinderrechten@vlaamsparlement.be](mailto:kinderrechten@vlaamsparlement.be)

[www.kinderrechten.be](http://www.kinderrechten.be)

# 1 Situering

Om de mensenhandel in de sport tegen te gaan, heeft de Wereldvoetbalbond (FIFA) strengere aansluitingsregels vastgesteld, met implicaties voor de Belgische situatie. Als jongeren zonder Belgische nationaliteit tussen 12 en 18 jaar zich bij de Koninklijke Belgische Voetbalbond (KBVB)/Voetbal Federatie Vlaanderen (VFV) willen aansluiten, moet er voortaan een dossier worden opgemaakt met verschillende officiële documenten rond het verblijf en het gezin van de jongere. Dit aansluitingsdossier moet vervolgens aan de FIFA worden overgemaakt en op basis hiervan beslist de FIFA of de minderjarige voetballer wel of niet kan worden aangesloten.

Voor jongeren in een precare verblijfssituatie (kinderen van asielzoekers, niet-begeleide minderjarigen, kinderen in een illegale verblijfsstatus...) heeft deze maatregel in de praktijk tot gevolg dat zij van voetbalcompetities worden uitgesloten.

Eind december ontvangt het Kinderrechtencommissariaat via het ombudswerk hierover een klacht van een voogd van niet-begeleide minderjarige vreemdelingen. Een maand later wordt het knelpunt in de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media aan de minister voorgelegd.

Het Kinderrechtencommissariaat geeft een advies over de vraag of de nieuwe FIFA-reglementering tegen de rechten en belangen van kinderen indruist.

## 1.1. Strengere aansluitingsprocedure voor minderjarige spelers zonder Belgische nationaliteit

In artikel 19 stelt het FIFA-reglement als algemene regel dat aansluiting van minderjarigen die niet de Belgische nationaliteit bezitten in principe niet is toegestaan. Enkel in een aantal gevallen kan voor de aansluiting van minderjarigen (ongeacht het statuut: amateur of contractspeler) een uitzondering worden toegestaan.<sup>1</sup> Eén van de redenen waarom een aansluiting van een minderjarige zonder Belgische nationaliteit kan worden toegestaan, is als ouders van de minderjarige voetballer om redenen vreemd aan het voetbal naar België zijn verhuisd.

De KBVB/VFV stelde bijgevolg als voorwaarden voor aansluiting:

- ingeschreven zijn in het vreemdelingenregister en wachtregister ;
- in België verblijven met de ouder(s).

In het verleden gebeurde de controle van de voorwaarden door de KBVB/VFV .

---

<sup>1</sup> Koninklijke Belgische Voetbalbond, [www.footbel.com](http://www.footbel.com).

Overeenkomstig artikel 19 van het FIFA - Reglement betreffende het Statuut en de Transfer van de Spelers (Règlement du Statut et du Transfert des Joueurs) (en de hieraan verbonden rechtspraak), worden de volgende uitzonderingen toegestaan voor minderjarigen, ongeacht hun statuut (amateur of contractspeler):

1. Verhuis van de ouders voor redenen vreemd aan het voetbal - art.19.2.a.
2. De speler is ouder dan 16 jaar en de transfer gebeurt binnen de EU/EER - art.19.2.b.
3. Zowel de woonplaats van de speler als de installaties van de club bevinden zich op minder dan 50 km van de gezamenlijke grens en de afstand tussen beide bedraagt max. 100 km - art.19.2.c.
4. Eerste aansluiting van de speler die tijdens de 5 jaar, voorafgaand aan zijn verzoek tot aansluiting, onafgebroken in België heeft verbleven - wettelijk precedent.

In de verstrengde aansluitingsprocedure kan de KBVB/VFV een nieuwe aansluiting enkel regelen na goedkeuring van het aansluitingsdossier door de Subcommissie van de FIFA.<sup>2</sup>

Voor elke nieuwe aansluiting van een minderjarige voetballer zonder Belgische nationaliteit zal de KBVB/VFV een aansluitingsdossier moeten opmaken op grond waarvan de FIFA-Subcommissie vervolgens de aansluiting afkeurt of toestaat. Het aansluitingsdossier bevat verplicht een hele resem officiële stukken.<sup>3</sup>

Met de nieuwe en verstrengde aansluitingsregels voor minderjarigen zonder Belgische nationaliteit wil de FIFA mensenhandel voorkomen. Men wil absoluut vermijden dat minderjarige spelers enkel omwille van het voetbal naar België komen.

Het spreekt voor zich dat het voor jongeren in een preciaire verblijfssituatie onmogelijk is om de gevraagde stukken voor te leggen.

Hoewel het doel van deze maatregel (mensenhandel voorkomen) gerechtvaardigd is, blijkt het effect in de praktijk nefast. Kinderen zonder Belgische nationaliteit worden van het voetbal uitgesloten terwijl vrijetijdsbesteding cruciaal is voor de ontwikkeling van kinderen en sport net voor sociaal kwetsbare kinderen vaak een hefboom tot integratie is.

## 1.2. Versoepelde aansluiting

Op 15 januari 2010 heeft de FIFA een versoepeling toegestaan, en wel op twee vlakken:

1. Voor spelers jonger dan 12 jaar is de vroegere aansluitingsprocedure opnieuw van kracht, zowel voor betaald voetbal als voor amateurvoetbal.
2. Voor spelers tussen 12 en 18 jaar geldt er in volgende gevallen een versoepelde aansluitingsprocedure:
  - enkel voor een amateurvoetballer die aansluit bij een Belgische amateurclub;
  - voor maximum 2 jaar;
  - elke 6 maanden legt de KBVB/VFV een lijst voor met spelers die op grond van deze versoepelde procedure werden aangesloten, met opgave van de clubs van toewijzingen;
  - elke 6 maanden meldt KBVB/VFV welke van de spelers op grond van deze versoepelde procedure een nationale of internationale transfer kregen.

Als deze versoepelde aansluitingscriteria van toepassing zijn, zijn er voor aansluiting van de voetballer bij KBVB/VFV volgende documenten nodig:

1. een document "gezinsamenstelling";
2. een door één van de ouders ondertekende verklaring op eer dat de verhuis van de ouders naar België om redenen vreemd aan het voetbal gebeurde;
3. een kopie van het bewijs van inschrijving in het vreemdelingenregister of wachtregister indien de speler onderdaan is van een land buiten de EER.

---

<sup>2</sup> De antwoordtermijn voor de FIFA is 6 weken en de FIFA heeft geen motiveringsverplichting.

<sup>3</sup> Dat zijn: een kopie van de identiteitskaart, een kopie van de identiteitskaart van ouders of voogd, een attest van woonst (dus inschrijving in het Rijksregister), een kopie van de geboorteakte van de jongere, een kopie van de arbeidsvergunning van de ouder of voogd, een kopie van het arbeidscontract.

Deze aansluitingsregels gelden voor alle minderjarigen zonder de Belgische nationaliteit. In dit advies focussen we op de rechten en de belangen van de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen en de minderjarige vreemdelingen begeleid door hun ouders die zich in België in een precaire verblijfssituatie bevinden.

## 2 Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind

Artikel 31 van het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK) garandeert kinderen recht op rust en vrije tijd, recht op spel en recreatie en recht op kunst en cultuur. Dit recht dreigt wel eens ondergesneeuwd en vergeten te geraken. Niet enkel door de vanzelfsprekendheid ervan maar ook door de vaak meer expliciete aandacht voor verdragsbepalingen over recht op onderwijs, voeding, gezondheid en huisvesting. Mogelijk ook omdat een schending van de rechten in artikel 31 op het eerste zicht minder schrijnende gevolgen lijkt te hebben.

Toch bestaat er geen twijfel over dat spel en recreatie mee de basis vormen voor een evenwichtige ontwikkeling van kinderen.

Een recente bijdrage belicht uitvoerig de verschillende aspecten van dit recht op rust, spel en cultuur.<sup>4</sup>

Spel en recreatie kan je omschrijven als tijdsbesteding waar kinderen zelf voor kiezen en die buiten de school of werkomgeving gebeurt.

“Spel” heeft als kern het informele en spontane, het begrip “recreatie” duidt op het georganiseerd spel zoals de sport.

Spel is meer dan louter een tijdverdrijf en een uitlaatklep. Het heeft “an sich” belang voor elk kind. Het is belangrijk voor de ontwikkeling niet enkel voor jonge kinderen maar ook voor tieners (cognitieve, fysieke en sociale vaardigheden). Het kan een emanciperende rol spelen voor zieke kinderen, kinderen met een handicap of achtergestelde kinderen. Het heeft een preventieve functie, als uitlaatklep en op gezondheidsvlak en bovendien kan het ook als educatief middel worden gebruikt.

Recht op spel geldt voor alle kinderen, ongeacht hun verblijfsstatus. Ook kinderen die hier illegaal verblijven, genieten bescherming van het IVRK.<sup>5</sup>

Het is echter niet omdat sport en recreatie belangrijk zijn voor de ontwikkeling van het kind dat sportbeoefening onvoorwaardelijk in het belang van het kind gebeurt. Ook binnen de sportbeoefening moeten we alert blijven voor risico op fysieke en psychische mishandeling en misbruik, hoge prestatiedruk en overmatige verwachtingen. De Panathlonverklaring vertaalt dit naar het begrip “ethisch verantwoord sporten”, wat concreet het volgende inhoudt:

“Alle kinderen hebben het recht om:

- Sport te beoefenen
- Zich te ontspannen en te spelen
- In een gezonde omgeving te leven
- Waardig behandeld te worden
- Getraind en begeleid te worden door competente mensen
- Deel te nemen aan training die aangepast is aan je leeftijd, individueel ritme en mogelijkheden

---

<sup>4</sup> R. DEFRAUQ, “Het recht om kind te zijn. Het recht op rust, spel en cultuur (art. 31IVRK)”, *TJK* 2009/2, 105-115.

<sup>5</sup> KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Heen en retour. Kinderen op de vlucht*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2007, 30-31.

- Je te meten met kinderen van hetzelfde niveau in een aangepaste competitie
- In veilige omstandigheden aan sport te doen
- Te rusten
- De kans te krijgen om kampioen te worden, of het niet te worden.”

Het Kinderrechtencommissariaat heeft reeds aangedrongen op brede informatie en sensibilisering rond ethisch verantwoord sporten en heeft de overheid gevraagd erop toe te zien dat de ethische principes worden toegepast. Een nieuwe onafhankelijke overkoepelende eerstelijnsklachtendienst zou meldingen rond misbruiken in de sport kunnen opvangen, eventueel in samenspraak met de bestaande professionele hulpverlening.<sup>6</sup>

In sport leer je emoties controleren, samenwerken, teamgeest wordt bevorderd en men leert fair-play en verantwoordelijkheidszin. Voor sociaal kwetsbare kinderen kan sport een emanciperende rol spelen. In verschillende integratieprojecten blijkt georganiseerde sportbeoefening dan ook een centraal instrument.<sup>7</sup>

Sport biedt mogelijkheden voor een niet-schoolse recreatieve bezigheid en het biedt kansen om fysieke vaardigheid en durf te laten zien. Het is een constructieve vrijetijdsbesteding met een engagerende bindingsfunctie. Sport kan bijdragen tot een versterking van het zelfwaardegevoel in maatschappelijk gewaardeerde activiteiten.<sup>8</sup>

Voetbal blijkt voor kinderen en jongeren in sociaal kwetsbare of geïmmigreerde gezinnen een veel lagere drempel te hebben dan een jeugdvereniging.

Maar ondanks de grote interesse voor voetbal, sluiten maar weinig kinderen en jongeren uit achterstandswijken bij sportclubs en sportcompetitie aan.

Inschrijvings<sup>9</sup>- en uitrustingskosten en de beperkte mobiliteit vormen een reële drempel en bij de groep die instroomt is er een vrij grote uitval en weinig doorstroming naar de eerste ploegen.<sup>10</sup> Clubs in de schoot van het jeugdwelzijnswerk proberen daarom om jongeren samen te brengen als een middel om jongeren in de competitie van de sportfederaties te laten aantreden.<sup>11</sup>

Naast de training is ook de competitie een belangrijk element in het groepsgebeuren van het voetbal. Als jongeren omwille van aansluitingsformaliteiten enkel kunnen trainen maar niet aan competitie kunnen deelnemen, dan worden zij de facto van een cruciaal proces binnen het groepsgebeuren uitgesloten.

---

<sup>6</sup> De Panathlonverklaring vertaalt kinderrechten voor de sportwereld: zie [www.sportopjongerenmaat.be](http://www.sportopjongerenmaat.be); KINDERRECHTENCOMMISSARIAAT, *Jaarverslag 2008-2009*, Brussel, Kinderrechtencommissariaat, 2009, 136.

<sup>7</sup> H. VAN CROMBRUGGE en G. DUPAIN, “Pak kinderen hun spel niet af. De sportclub als opvoedingsmilieu”, *TJK* 2008/2, 110.

<sup>8</sup> KONING BOUDEWIJNSTICHTING, *Sport als integratie. Kansen voor maatschappelijk kwetsbare jongeren*, Koning Boudewijnstichting, 1992, 223 p.; P. DE KNOP en A. ELLING, *Samenleving en sport. Gelijkheid van kansen en sport*, Koning Boudewijnstichting, 2000, 96 p.

<sup>9</sup> We vernemen dat het lidgeld voor aansluiting bij een voetbalclub van club tot club verschilt, maar vaak tot 150 à 200 euro per jaar oploopt.

<sup>10</sup> Nederlandse voetbalclubs scherpen hun maatschappelijke betrokkenheid aan en richten zich op probleemgroepen. BOSMA, M., “Voetbalclubs vangen probleemjeugd op. Van hangen naar sporten”, *JeugdCo*, 2010/2, 8-11.

<sup>11</sup> J. DEDUYTSCHÉ, “Sport als hefboom voor jongeren in Gentse aandachtswijken”, *TJK* 2008/2, 126-128.

Dit alles vertaalt zich in onze regelgeving. Voor sportfederaties geldt immers als erkenningvoorwaarde dat de werkingsbepalingen de algemene sportbeoefening niet mogen verhinderen noch strijdig mogen zijn met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het kind.<sup>12</sup>

In een recente rechterlijke beslissing duidt ook de rechter op het recht van kinderen op rust, vrije tijd, spel en recreatieve bezigheden en besluit dat een sportbeoefenaar niet van de lopende sportcompetitie mag worden uitgesloten omdat men niet in het bezit is van een geldig verblijfsdocument.<sup>13</sup>

### **3 Overwegingen van het Kinderrechtencommissariaat**

#### **3.1. Maatregel in verhouding tot doel?**

Het spreekt voor zich dat sport als dekmantel voor mensenhandel voorkomen en bestreden moet worden. Maar staat deze maatregel in verhouding tot het gestelde doel?

In de opvang- en begeleidingspraktijk van niet-begeleide minderjarige jongeren schat men het risico op mensenhandel binnen het voetbal erg gering in. In amateursport is er in principe geen betaling. Bovendien is het ook niet mogelijk om op basis van een inschrijving in een amateurclub een verblijfsrecht te bemachtigen.

De invoering van deze regels heeft in de praktijk vooral een averechts effect. Voor buitenlandse jongeren, al dan niet met ouders in België, wordt het quasi onmogelijk om zich bij een voetbalclub aan te sluiten. Terwijl er via het beleid rond niet – begeleide minderjarigen heel wat geld wordt vrij gemaakt om jongeren te begeleiden en ervoor te zorgen dat ook zij kansen krijgen om zich een plaats in de maatschappij te vinden. Inschrijving voor een hobby, vaak voetbal, speelt daarbij een belangrijke rol.

België verwacht ook integratie van deze jongeren, onder andere door middel van hobby's.

Het lijkt in tegenspraak om enerzijds van jongeren allerlei zaken te verwachten, maar langs de andere kant reglementen te maken waardoor hen dit totaal onmogelijk wordt gemaakt.

Jongeren in een precare verblijfssituatie worden opgevangen en begeleid door Fedasil of de Bijzondere Jeugdzorg en indien zij "niet-begeleid" zijn worden zij door een voogd opgevolgd. Waarom kan dit opvang- en begeleidingssysteem niet voldoende zijn als garantie op bescherming tegen mensenhandel?

#### **3.2. Specifieke hinderpalen niet-begeleide minderjarigen**

De versoepelde aansluitingsregeling is een stap in de goede richting, maar voor de doelgroep niet-begeleide minderjarigen blijven er tal van hinderpalen.

---

<sup>12</sup> Artikel 5 van het decreet houdende de regeling van de erkenning en subsidiëring van de Vlaamse sportfederaties, de koepelorganisatie en de organisaties voor de sportieve vrijetijdsbesteding, BS 14 september 2001.

<sup>13</sup> Het betreft hier een arrest (onuitg.) van het Hof van Beroep van Bergen op 16 december 2009 in een procedure tussen een minderjarige jongeren en de Koninklijke Belgische Zwemfederatie.

Voor de meerderheid van de niet-begeleide minderjarigen is een bewijs van inschrijving in het wacht- of vreemdelingenregister immers niet mogelijk. De meeste niet-begeleide minderjarigen hebben voorlopige verblijfsdocumenten op grond van de specifieke beschermingsprocedure (Omzendbrief 15 september 2005). Het gaat dan om een Aankomstverklaring of een Bijlage 38 die telkens wordt verlengd. Pas na verloop van tijd maken zij kans op een inschrijving in het vreemdelingenregister.<sup>14</sup>

Bovendien is ook een attest van gezinssamenstelling niet mogelijk want we vernemen uit de praktijk dat de gemeente enkel een attest van gezinssamenstelling aflevert aan personen die ingeschreven zijn in het wacht- of vreemdelingenregister (of het bevolkingsregister).

Voor niet-begeleide minderjarigen die wel een inschrijving in het wacht- of vreemdelingenregister hebben, is er dan weer de voorwaarde dat ouders mee naar België verhuisd zijn om redenen die vreemd zijn aan het voetbal. Niet-begeleide minderjarigen verblijven hier echter zonder ouders. De vraag is of in de praktijk voor de gezinssamenstelling aanvaard zal worden dat er een voogd werd aangesteld.

### **3.3. Precedent andere sporttakken?**

We hebben geen weet van dezelfde strenge aansluitingsregels in andere sporttakken. Maar moeten we niet vermijden dat deze aansluitingsregel binnen het voetbal een precedent naar andere sporten schept?

## **4 Advies van het Kinderrechtencommissariaat**

Kinderen en jongeren moeten blijvend beschermd worden tegen alle mogelijke vormen van uitbuiting, misbruik en mensenhandel. Toch meent het Kinderrechtencommissariaat in dit geval dat de FIFA-maatregel niet in verhouding staat tot het doel. Het schept specifieke hinderpalen voor niet-begeleide minderjarigen en riskeert een precedent voor andere sporttakken te vormen.

Het Kinderrechtencommissariaat adviseert om deze FIFA-maatregel opnieuw te onderzoeken en aan te passen zodat drempels voor voetbalcompetitie voor buitenlandse jongeren worden weggewerkt zodat hun recht op sport en spel niet in gedrang komt.

Bruno Vanobbergen,  
Kinderrechtencommissaris

---

<sup>14</sup> Info over verblijfsstatuten op [www.vreemdelingenrecht.be](http://www.vreemdelingenrecht.be). Klik op "Verblijfsstatuten" en vervolgens op "niet-begeleide minderjarige".